

ŘEPSKÁ NAUČNÁ STEZKA

Naučná tabule č. 10

GEOLOGICKÉ ZASTAVENÍ

17
PRAHA-ŘEPA

Prvohory

Geologická stavba Řep je tvořena převážně jílovitými břidlicemi, které se ukládaly v ordoviku (před 490 – 450 mil. let). V jižní části Řep se pak v podloží vyskytují čedičové lávy – bazalty silurského stáří (před 448 – 410 mil. let).

Druhhory

Opukový lom mezi ulicí Žalanského a Karlovarskou, přibližně na místě dnešní ulice Reinerova (1943)

Na ordovické podloží místy nasedají pískovce, slepence a opuky korycanského a bělohorského souvrství. Tyto usazeniny se usazovaly ve svrchní křídě na území Prahy po dobu velmi dlouhých 12 milionů let, tj. asi před 98 – 86 mil. lety. Pískovce korycanského souvrství dosahují v Řepích nejvyšší mocnosti až 15 – 17 m. Na severozápadním okraji obce byl v letech 1993 až 1994 při stavbě rodinných domků zachycen asi 4metrový profil v mořských korycanských pískovcích, v němž byla nalezena jádra fosilních ústřic rodu *Exogyra* a stopy po činnosti zajímavých caliannasoidních ráčků, kteří žili v doupatech. Na korycanské pískovce souhlasně nasedají bělohorské vápnité jílovce až slínovce – technicky opuky, které se začaly usazovat v prohlubujícím se spodnoturonském moři asi před 93 mil. lety. V současnosti jsou tyto horniny ukryty pod řepskou zástavbou. Například právě budova naší radnice (v ulici Žalanského) leží na těchto bělohorských opukách. Zajímavé jsou paleontologické nálezy převážně mořských plžů, mlžů, ammonitů, mořských ježovek a vzácné nálezy raků, jak ukazují obrázky.

Konec druhohor až mladší třetihory

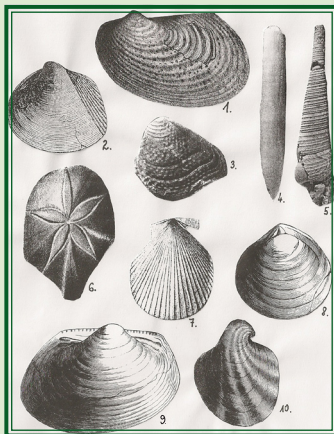
Od konce svrchní křídly, kdy ustoupilo teplé svrchnokřídové moře, byla pražská krajina podrobena intenzivnímu tropickému až subtropickému zvětrávání. V této době se na pražském území neukládaly žádné sedimenty. Naopak docházelo k mohutné erozi a denudaci skalního podloží. Všechny tyto částečně erodované prvohorní a druhohorní horniny jsou v severovýchodní části Řep překryty třetihorními náplavami miocenních jílovitých písčitých štěrků. Tyto štěrky a písky naplavila mělká široká řeka před 5 až 4 miliony lety, která zasahovala od severovýchodu na území Řep.

Čtvrtohory

V nejmladším geologickém období – ve čtvrtohorách (posledních 2,5 mil. let) byly krajina a reliéf Řep postupně přetvářeny erozní činností potoků a na mnoha místech se uložily prachovité hlíny – spraše. Spraše vznikly

kaly za prachových větrných bouří v ledových dobách. Nejmladšími horninami Řep jsou hlinité a písčité usazeniny Řepského potoka.

Krajina a historie psaná kamenem

Vůdci a doprovodné druhy korycanského souvrství v Praze. (1. podle Müllera, 1898; 2, 3, 6, 7, 8, 9, 10. podle Friče, 1911; 4, 5 podle Chlupáče, 2002). 1. mlž *Inoceramus crissus*, 2. mlž *Protocardia hillana*, 3. mlž *Trigonia sulcata*, 4. belemnit *Praeactinocamax plemus*, 5. plž *Torquesia cenomanensis*, 6. ježovka *Pugurus lampus*, 7. mlž *Chlamys acuminata*, 8. mlž *Eriophyla lenticularis*, 9. mlž *Cuculaea subglabra*, 10. mlž *Rhynchostreon suborbiculatum*

Na pískách) tedy nepřekvapí. Ulice U Kaménky, V Pískovně, Blatiny a Na Moklině se jmenují zase podle štěrků, písků a blátivých půd, ulice K Mostku (dříve U studánky) se jmenuje podle vyvěrajícího pramene.

Historie těžby v Řepích

Rak *Enoploclythia leachi* z bělohorských opuk (autor fotografie: M. Kočová Veselská)

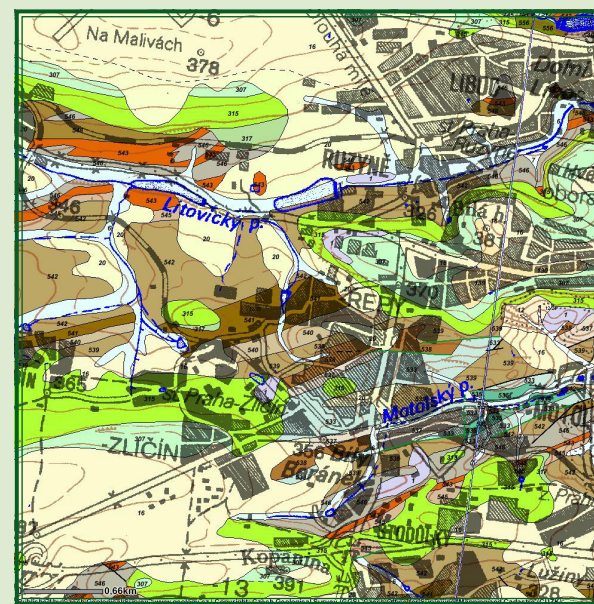
Řepy se v minulosti pyšily poměrně rozsáhlou těžbou. Již roku 1819 se pokoušel purkmistr F. Mečír těžit uhlí mezi Bílou Horou a Bílým Beránkem. V roce 1820 začal kutat uhlí i šichtmistr Mayer. Oba pokusy kutání uhlí byly neúspěšné. Asi 500 metrů severovýchodně od Bílého Beránka ležela cihelna F. Frýje, která vyráběla cihly až do roku 1942. Ročně jich vyrobila asi milion kusů. Cihláři zde zpracovávali sprašové hlíny a podložní jílovité břidlice bohdalecké souvrství ordoviku. Ze západní stěny této cihelny bylo Z. Poubou nalezeno a popsáno 24 druhů ordovické fauny, která zahrnovala zejména trsy mechovek, stonky mořských lilijic, trilobity, ramenonožce, konulárie a mnohé další.

Ještě v roce 1943 byl v provozu opukový lom, ležící mezi hřbitovem a dnešní ulicí Karlovarskou, v místě Na Kaménce. Pevné a trvanlivé opuky se zde lámaly ručně odnepaměti a z těchto místních opuk je pravděpodobně postavena i nejvýznamnější památka obce – románský kostel sv. Martina. Z těchto bělohorských opuk je také vybudován ruzyňský kasárenský objekt. V soupisu lomů pražského území byly

ještě v roce 1951 uvedeny čtyři činné pískovny. V těchto pískovnách se dobývaly zvětralé korycanské pískovce svrchnokřídového stáří. Stěnové pískoviště, asi 50 m dlouhé, leželo východně od zmíněného hřbitova, další pískovna existovala na jižním okraji Karlovarské silnice, naproti odbočce do Ruzyně. Z mineralogického hlediska se v Řepích ještě v 90. letech min. století nacházely poměrně dobře zachované sádrovce v ordovických jílovcích.

Vše na opuce... (při Slánské poblíž křižovatky s Karlovarskou, 2004)

Geologická mapa Řep

LEGENDA

ČTVRTOHORY (KVARTÉRY)	STARŠÍ PRVOHORY (PALEOZOIKUM) – ORDOVIK
navážka, balda, výsypka, odval [1] – sediment nezaprvý	pískovce, prachovce, jílovité břidlice [537] – konovské souvrství
hlinitý sediment [6] – sediment nezaprvý, hlina, písek, štěr, smíšený sediment [7] – sediment nezaprvý, smíšený, jemnozrný, včetně vyplavových kádlo	zelenavé jílovce, jílovité břidlice [538] – královské souvrství
písčito-hlinitý až hlinito-písčitý sediment [12] – sediment nezaprvý	tmavosivý jílovce, prachovce [539] – bohdalecké souvrství
spraš a sprašová hlína [16] – sediment nezaprvý	prachovce, tmavé břidlice [540] – zahofské souvrství
sediment četivocetický [20] – sediment nezaprvý, jemnozrný až hrubozrný	černolodí jílovité břidlice [541] – vlnické souvrství
MLADŠÍ TŘETIHOHY (NEOGEN) A ČTVRTOHORY (KVARTÉRY)	střední drob. pískovce, prachovce a jílovité břidlice [542] – letenské souvrství
písek, štěr [49] – sediment nezaprvý, písky, štěrky	bazalty a pyroklastika (granuláty a tuhy) včetně izolovaných výskytů ve spodním a svrchním andělském [544] – kamárovský vulkanický komplex
MLADŠÍ TŘETIHOHY (NEOGEN)	jílovité břidlice [545] – libeňské souvrství
štěrky, písčité štěrky, písky a vložkami jíl [130] – štěrky, písky, jíl	křemenný pískovce [543] – souvrství dobrovitzké a libeňské, skalecké a fenečské křemence
DRUHOTHORY (MEZOZOIKUM) – KŘÍDA	jílovité břidlice [546] – dobrovitzské souvrství
písčité slínovce až jílovce spongiolické, místy silicifikované (opuky) [507] – bělohorské „opuky“ spojující až nejvyššího středního tarantu	černé břidlice, železné rudy [548] – šarecké souvrství
pískovce křemenné, jílovité, glaukonitické [515] – cenomanské	STAROHORY (PROTEROZOIKUM) SVRCHNÍ STAROHORY (NEOPROTEROZOIKUM)
královské pískovce permo-korycanského souvrství	anoby, prachovce, břidlice [745] – kralupsko-zbraslavská skupina
jílovce, abedné jílovce, uhlí, prachovce, pískovce, slepence [517] – cenomanské jílovce, uhlí, prachovce, pískovce, slepence permo-korycanského souvrství	silicity [751] – bulžínky kralupsko-zbraslavské skupiny
STARŠÍ PRVOHORY (PALEOZOIKUM) – SILUR	prachovce, břidlice [744] – štěchovická skupina
vápence, vápnité břidlice, silicity, jílovité a křemité břidlice, místy vulkanizované příměsí [533] – motolské souvrství	
bazalty (dřábavy) [535] – výjevná vyvělna (vulkanit čedičového složení)	

Autor projektu: Jan Farkač
Pro obyvatele a návštěvníky Řep zrealizovala MČ Praha 17 v roce 2013.

Autor textu: Tomáš Kočí
Fotografie: archiv Jaroslava Hájka (1 a 5)